

Ce înțeleg copiii și persoanele tinere despre moarte?

Cât de mult înțeleg copii despre moarte este diferit la vârste diferite și etape de dezvoltare. Acestea sunt cele mai obișnuite înțelegeri ale morții de către copiii de vârste diferite, dar amintiți-vă că toți copiii sunt speciali și unici și, prin urmare, ei vor răspunde și vor înțelege moartea în felul lor special și unic.

Copiii sub 5 ani înțeleg moartea?

Copiii sub vârsta de cinci ani nu înțeleg finalitatea morții. Copiii de vârstă foarte fragedă cred adesea că moartea este reversibilă și că cineva iubit se poate întoarce. De aceea este important să folosiți un limbaj clar și simplu, precum „mort” și „a murit”. La această vârstă, copiii au o înțelegere foarte literală, așa că, dacă spunem „am pierdut-o pe bunica”, copiii sub cinci ani se vor gândi atunci „unde o putem găsi?”

Dacă nu le demonstrăm, copiii de vârstă fragedă nu vor înțelege diferența dintre morți și vii – poate că ați putea merge în grădină, găsiți unele insecte moarte și altele vii și comparați-le cu copiii voștri.

Este important să oferiți informații clare și concise, să răspundeți la întrebările copiilor de vârstă mică și asigurați-vă că au înțeles ce spuneți. Nu este ceva neobișnuit ca un copil de vârstă mică să repete povestea morții sau să pună o mulțime de întrebări repetitive – acest lucru nu înseamnă că nu au ascultat sau că nu i-ați explicat suficient de bine, acesta este doar modul în care își dau seama de ceea ce se întâmplă.

Copiii cu vârsta cuprinsă între 5-8 ani înțeleg moartea?

Copiii cu vârsta de 5-8 ani încep să înțeleagă că moartea este ceva final, însă acest lucru i-ar putea face să se simtă speriați sau înfricoșați. S-ar putea să vă fie de ajutor folosirea cărților care explică moartea și ciclul vieții ca fiind un lucru natural, normal – [veți găsi lista noastră de lectură aici](https://www.winstonswish.org/suggested-reading-list/). [<https://www.winstonswish.org/suggested-reading-list/>]

La această vârstă, copiii încep să se gândească la sine și la modul în care acest aspect se potrivește cu moartea – ceea ce poartă numele de „gândire magică”. De exemplu, ar putea crede că este vina lor că persoana a murit – „nu mi-am mâncat micul dejun și, prin urmare, a murit mămică”. Este important să le oferim informații clare despre moarte și să îi ajutăm să înțeleagă că nu este vina lor.

Copiii în vârstă de 5-8 ani vor începe să gândească și să simtă emoții puternice, dar nu vor avea vocabularul de a le înțelege sau de a ne le explica. Îi puteți ajuta să înțeleagă că sentimentul ciudat din burtica lor ar putea fi numit „îngrijorare”, sau că încheștarea pumnilor și scrâșnirea dinților ar putea fi numită „mânie”.

Copiii cu vârsta cuprinsă între 9-12 ani înțeleg moartea?

La această vârstă, copiii înțeleg finalitatea morții și că persoana nu se mai întoarce. Ei sunt, de asemenea, mai conștienți de impactul pe care moartea îl are asupra lor, de exemplu, că o persoană specială nu va fi acolo pentru zile de naștere sau momente importante, cum ar fi începerea liceului.

Până la această vârstă, copiii vor dezvolta un vocabular pentru a-și înțelege gândurile și sentimentele, cu toate acestea, s-ar putea să nu vrea să le împărtășească din teama de a supăra alți oameni. Faptul că nu-și împărtășesc sentimentele duce adesea la mari descărcări emoționale, cum ar fi furia sau suferința. Îi puteți ajuta prin înlesnirea faptului de a vorbi despre ce simt față de persoana care a murit și de a vorbi despre grijile și preocupările lor cu tine.

Copiii cu vârste cuprinse între 9-12 ani intră într-o perioadă de tranziție și vor fi probabil în curs de a schimba școlile. Tranziția de la o școală la alta poate fi foarte dificilă pentru unii copii care au suferit pierderea cuiva drag. Îi puteți ajuta prin a le asculta preocupările și îngrijorările și poate prin a vorbi cu noua școală pentru a-i înștiința despre pierderea suferită.

Adolescenții înțeleg moartea?

Adolescenții au o înțelegere adultă a morții și a procesului de a muri și sunt mult mai conștienți de finalitatea morții. Ei înțeleg, de asemenea, ce înseamnă acest lucru pentru ei și viața lor, atât la acel moment cât și pe termen lung.

La această vârstă, tinerii încep să pună sub semnul întrebării sensul vieții și viața de apoi și moartea cuiva important îi poate face să reflecteze mai mult asupra acestui lucru sau să se întrebe „ce rost are?”

Este important să le oferim adolescenților informații clare și cinstite despre moarte și să le răspundem la întrebări. Persoanele tinere pot căuta lucruri pe internet despre moarte și unele dintre acestea nu sunt întotdeauna de ajutor – tu ar trebui să fii sursa lor de adevăr și claritate.

Unele persoane tinere pot ajunge să aibă în grijă temporară sau să fie îngrijitorul părinților sau fraților lor după moartea cuiva. S-ar putea îngrijora în privința pierderii controlului emoțiilor și au nevoie de sprijin pentru a le explora. Ar putea găsi că le este mai ușor să vorbească cu un alt adult de încredere – ajutați-i să găsească pe cineva cu care pot vorbi deschis.